

Alfred Hitchcock mindig érdekes

Rejtélyes filmek rejtélyes mestere

Ritka, hogy egy filmrendező élete legyen egy film témája. De ha a rendezőt Alfred Hitchcock-nak hívják, akkor semmi sem lehetetlen. A február 7-én bemutatott Hitchcock, valamint A lány című produkciók a Psycho és a Madarak forgatásán keresztül próbálják közelebb hozni a rejtélyes filmek nagymesterét.

BALLA ESZTER | kultura@hetivalasz.hu

SAN FRANCISCO

Itt a Hitchcock-reneszánsz, mondhatnánk, de az igazság az, hogy a pszichológiai thrillerek alkotójának népszerűsége soha nem halványult el. Filmrendezők ösztönző, utánozhatatlan példaképe lett Steven Spielbergtől François Truffaut-n és Claude Chabrolon át David Fincherig. Több mint ötven produkciója – melyek a fenyegetettség, az identitás elvesztésének kérdése köré épülnek – a filmtörténet megkerülhetetlen részévé vált.

A feszültségteremtés mestere megváltoztatta a filmnézést, amikor is egyetlen pillanatra sem lankadhat a közönség figyelme, hiszen a kiszámíthatatlan fordulatokkal teli történetben egyébként elveszne. Tette mindezt úgy, hogy merete lassan felépíteni a történetet, sokáig elidőzött a szereplők, a látszólag jelentéktelen tárgyak bemutatásával, hogy a végén minden összefüggés világossá váljon. Laurence Olivier, Ingrid Bergman, Cary Grant, Grace Kelly, Anthony Perkins, James Stewart személyében pedig rátalált a megfelelő színészekre. Amikor vérfürdővel teli, öncélúan erőszakos, autós üldözésekkel tarkított, mégis unalmas akciófilmeket lát a közönség, visszasírja Hitchcockot.

Hívó katolikus

A rendező megtiltotta, hogy életében újrajátsszák filmjeit, de amikor 1980-as halála után új nemzedékek ismerkedhettek meg az életművel, különböző Hitchcock-alkotásokat fedeztek fel. Népszerűvé vált az angol korszakot idéző, de már Hollywoodban készült *A Manderley-ház asszonya*, ami

a bizonytalanság nyomasztó légkörét sugallja egy különös szerelmi háromszögben. A vágyakat csillapító furcsa leleskedés tette felejthetlenné sokak számára a *Hátsó ablakot*. Sokáig úgy tűnt, a *Psycho* az életmű koronája, de minden idők legjobb filmjei közé a szerelem, a megcsalás lélektani drámáját, a *Szédülést* választották. A toronyból való leugrás helyszínén, a kaliforniai San Juan Bautista misszi-

ós templomban ma emléktábla idézi a forgatást.

Nem tudni, hogy 32 évvel a rendező halála után mi készítette a filmeseket, hogy a személyiségét vizsgálják. Nem mintha nem lenne izgalmas Hitchcock alakja. Máig vita tárgya, hogy az 1899-ben Angliában, mélyen katolikus családban született és jezsuita iskolába járt Hitchcock miként viszonyult a valláshoz. Filmjeiből annyi derül ki,

hogyan az erkölcsi igazságszolgáltatás híve volt. Azt, hogy életében elfordult volna hitétől, nem tudni, de betegen biztosan Istenhez fordult. A *The Wall Street Journal*-ban megszólalt az a jezsuita pap, aki a súlyosan beteg rendezőt Los Angeles-i otthonában gyóntatta, áldoztatta, és latin nyelvű miséket is mondott a házában. Hitchcock kívülről tudta a latin nyelvű szertartást, mise közben patakzott szeméből

gyománys vallásban megnyugvást találó hívő ember volt.

Nem tudni, hogy a zárkózottnak tartott rendező miért akarta a reneszánsz festők mintájára megörökíteni magát műveiben, amikor epizódszereplőként megjelent a vásznon. Milyen volt kapcsolata azzal a Hollywooddal, mely lehetőséget adott neki, nagyra értékelte, zsebre vágta a profitot, de Oscarral sohasem jutalmazta? S nem utolsósor-

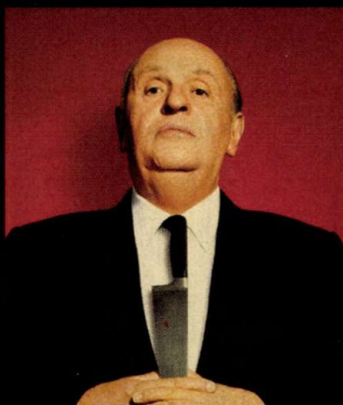
zárult, a *Psycho* világsiker lett, Hitchcock pedig nyilvánosan mondott köszönetet feleségének. A mostani kellemes film csak egy részletet emel ki a bonyolult kapcsolatból, s közel sem fejti meg a Hitchcock-rejtélyt.

Északi típusú szépségek

A *Lány* című angol televíziós film viszont a leleplező, mítoszromboló divat szellemében készült. A *Madarak* forgatása kapcsán Hitchcock kegyetlenségét, zsarnokságát, sőt perverzitását húzza alá. A rendező valóban megszállottja volt az elegáns, északi típusú szőke színésznőknek: *Ingrid Bergman* a *Forgószelel*, *Grace Kelly*, a későbbi monacói hercegnő a *Gyilkosság telefonhívására* és a *Hátsó ablak*, *Kim Novak* a *Szédülés*, *Janet Leigh* a *Psycho* hősnője volt. Az 1963-ban forgatott *Madarak*-ban – mely az emberi gonoszszágot a természeti fenyegetettséggel ötvözte – fedezte fel az újabb szőke csodát, *Tippi Hedren* fotómodellt.

A film a kegyetlen forgatást állítja középpontba, ahol *Tippi Hedren* (*Sienna Miller*) fizikai erőszaknak, pszichikai hadviselésnek volt kitéve. A produkció szerint a szexuális vágyait kiélő perverz rendező minden tekintetben kontrollálni akarta a fiatal színésznőt, aki idegösszeroppanással fejezte be a forgatást. A film valóságtartalmát maga a főszereplő erősítette meg. Azt azonban meg kell jegyezni, hogy *Tippi Hedren*, lányával, *Melanie Griffith* színésznővel együtt sohasem tartozott az igazán hiteles személyek közé. Hedren életét – filmes karrier hiányában – az afrikai vadállatok megmentésének szentelte; otthonában is több tigrist tartott, amiért a rendőrség kénytelen volt a szomszédok bejelentésére kiszállni. A rivaldafényt csak botrányokkal tudta kivívni magának.

A még élő Hitchcock-hősnők felháborodottan tiltakoztak a vádak ellen és álltak ki egykori mesterük mellett. Szerintük Hitchcock feddhetetlen úriember volt, aki mindig tisztelettel bánt velük. Nem tudni, kinek van igaza. A filmek nyitva hagyják a kérdést, ki is volt az igazi Alfred Hitchcock. A kritikusok viszont így sóhajtának fel: bár csak Hitchcock rendezte volna a róla szóló filmeket is...

» Anthony Hopkins Hitchcockként

ban: milyen volt a magánélete annak az előnytelen külsejű, kövér kis embernek, aki több évtizeden keresztül élt kiegyensúlyozott házasságban, de örökösen a szép nők után vágyódott?

A félelmetes zuhany

A *Hitchcock* című új amerikai film, melyben a rendezőt *Anthony Hopkins*, feleségét *Helen Mirren* alakítja, a *Psycho* forgatásán keresztül vizsgálja a házaspár magánéletét. A megszállott művész otthoni felesége, a forgatókönyvíró-producer *Alma Reville* oltalmazására szorul. Az önző, követelőző Hitchcock lelki békéje felborul, ha Alma időnként a saját életét meri élni. Az 1960-ban készült *Psycho* a hatóságok és az erkölcsös Amerika ellenállásába ütközött: sem a pszichopata gyilkos, sem a félelmetes zuhanyzójelenet nem volt kívánatos. Hitchcock viszont ragaszkodott elképzeléséhez, sőt, hogy a zuhanyzós jelenetet még félelmetesebbé tegye, ő kívánta „megkéselni” *Janet Leigh*-t (a mostani filmben *Scarlett Johansson* játssza a színésznőt). A film végül dupla happy enddel

a könny, a végén hálásan csókolgatta a pap kezét. Az elhunyt rendezőért a gyászmisét a Beverly Hills-i Jó Pásztor templomban mondták. *Henninger* atya az utolsó nagy hitchcocki trükknek tartotta, ahogy a rendező a hithez, a valláshoz való kapcsolatát kifelé tálalta. Pontosan az ellenkezője volt igaz, amit a külvilág hitt róla, ugyanis Hitchcock nem öntörvényű, saját rituáléi szerint élő hitetlen, hanem a ha-